

25 let katedry sociální práce FF UK v Praze

Dne 22. 1. 2016 uspořádala katedra sociální práce FF UK v Praze pod záštitou MPSV konferenci k příležitosti 25. výročí založení katedry a návratu oboru na akademickou půdu.

Konferenci zahájila svým projevem děkanka Filozofické fakulty UK Mirjam Friedová, která vyjádřila katedře sociální práce (dále KSP) podporu, vzpomněla na významná výročí pro katedru i obor, která se odehrála v uplynulém roce a ocenila dosavadní výsledky v oboru, jichž katedra dosáhla. Následně Igor Tomeš účastníkům krátce přiblížil období před rokem 1989 a aktivity spojené s rehabilitací oboru nespravedlivě likvidovaného po únoru 1948. V závěru příspěvku vzpomněl mnohé sociální pracovníky a jejich spolupracující kolegy či sympatizanty, kteří se na tomto nelehkém úkolu podíleli a pozdravil přítomnou Helenu Šálkovou s poděkováním za celoživotní aktivity spojené se snahou o opětovný návrat sociální práce mezi uznávané pomáhající profese a její návrat na akademickou půdu.

Následoval první blok zahájený projevy vedoucích katedry Jiřiny Šiklové, Oldřicha Matouška a Evy Dragomírecké, na téma: „Hlavní úkoly a reálná podoba pracoviště KSP v období „mého vedení“ – aneb historie katedry očima jejích vedoucích“. Rozvoj katedry pak shrnula Eva Dragomírecká,, do následujících tří etap:

- Katedra, která se jako prvním pracoviště oboru sociální práce na univerzitní úrovni v naší republice po roce 1989 stala vzorem pro vznik dalších kateder podobného typu v ČR a v SR. V akademickém roce 1988/1989 je zásluhou Heleny Šálkové – sociální pracovnice, prof. Igora Tomeše, – právníka, Pavla Hartla, – psychologa a Jiřiny Šiklové – socioložky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy akceptován obor sociální práce a ve školním roce 1990 je mu vyčleněno samostatné oddělení při dnešní Katedře andragogiky s vlastním studijním programem pro vzdělávání sociálních pracovníků. Od školního roku 1992/93 se již jedná o samostatnou katedru. Po r. 1989 bylo třeba připravit profesionály, kteří budou schopni poskytovat a

rozvíjet služby pro lidi ohrožené sociálním vyloučením. Tyto služby byly před r. 1990 řízeny centrálně, jejich síť byla nedostatečná, převažovaly v nich ústavní formy, respekt k právům a potřebám klientů byl nízký. Nestátní organizace neexistovaly. První absolventi oboru se do této práce zapojili a byli i zakladateli nových typů sociálních služeb a pracovišť státní správy. Po období překotného a živelného rozvoje sociální práce nastala etapa tvoření a rozvíjení systému vzdělávání pro sociální práci. Pracovníci katedry se podíleli na vzniku Asociace vzdělavatelů v sociální práci a v polovině 90. let na vypracování Vzdělávacích standardů v sociální práci. Dalším úkolem bylo připravit kvalitní učební texty, které jsou – mnohdy v opakovaných vydáních – základními učebnicemi oboru.

- Pro druhé desetiletí trvání KSP je charakteristický rozvoj nových specializací, které jsou nezbytné pro výchovu odborníků schopných systémově řešit aktuální úkoly sociální práce a sociální politiky. Příkladem je nezastupitelný podíl na vývoji oboru probace a mediace, resp. sociální práce v trestní justici, a to jak na vypracování a realizaci jeho akademického obsahu, tak na jeho uvedení do praxe, a to založením Sdružení pro probaci a mediaci v justici studenty a přednášejícími KSP. Úkolem specializace je iniciovat a rozvíjet nové metody prevence kriminality a řešení následků trestné činnosti, které zohledňují zájmy a potřeby obětí, pachatele, příp. jejich sociálního prostředí. Dalšími specializacemi s dlouhou tradicí na KSP je práce s lidmi se závažným duševním onemocněním a práce s rodinou.
- Rozvoj oboru ve třetím desetiletí KSP má podobu vydávání odborného periodika¹ a důrazu na výzkum v sociální práci, kodifikaci profese a vyšší kvalifikační stupně sociálních pracovníků. Posledních pět let existence katedry shrnula Eva Dragomírecká kvantitativně:

Období od r. 2010 v číslech:

- od akademického roku 2009/2010 do r. 2014/2015 studium úspěšně ukončilo 102 absolventů bakalářského studia a 136 absolventů navazujícího

magisterského studia (o studentech 5letého programu nemluvě, nejsou v elektronickém systému), celkem 238 absolventů, z toho 13 mužů (5 %),

- katedra získala 2 projekty Programu rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově, 2 projekty Grantové agentury ČR, 1 projekt TAČR, 1 Rozvojový projekt MŠMT,
- dva nejvíce publikující pracovníci katedry vydali od r. 2010 každý 7 monografií, nejobsáhlejší dílo byla Encyklopedie sociální práce s 208 hesly a 82 autory. V databázi je evidováno od r. 2010 371 publikací členů katedry, v r. 2013 se počet publikací v porovnání s předchozím rokem zdvojnásobil,
- ocenění členů katedry od r. 2010: cena Human Rights Alice Masarykové za podporu a prosazování lidských práv v ČR (2010 získala Anna Šabatová), Polský Velitelský kříž (2011, Anna Šabatová), stříbrná pamětní medaile UK (2015, Jiřina Šiklová).

První blok pak uzavíral s příspěvkem o zkušenostech se založením oboru na univerzitě slovenský Vojtěch Tkáč a s aktuálním a velmi exponovaným tématem posledních let „Profese a profesní identita sociálního pracovníka“ za Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR Radek Suda a Melanie Zajacová.

Druhý blok pak detailněji představil hlavní strategická témata, která katedra rozvíjí a v nichž je v domácím kontextu pracovištěm unikátním. Je to sociální politika, sociální práce v trestní justici (Helena Válková), sociální práce v komunitní psychiatrii (Václava Probstová, a Ondřej Pěč), práce s rodinou, dětmi a mládeží (Oldřich Matoušek) a krizová intervence (Olga Havránková).

Třetí blok pak byl věnován novým výzvám, což je sociální práce v kyberprostoru (Pavla Kodymov), sociální ekonomika (Jaroslava Šťastná), programy reagující na stárnutí populace (Lenka Bočková), Sociálně demografická analýza jako nástroj sociální práce (Petr Víšek) a Sociální práce s imigranty (Eva Dohnalová).

V posledním, čtvrtém bloku reflektovali směřování katedry absolventi katedry zastávající významné místo ve státní správě a v neziskových organizacích (Kateřina Šámalová, Radek Suda, Melanie Zajacová, Matěj Lejsal).

¹ Od r. 2010 vydává KSP akademický časopis Fórum sociální práce.